

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

divinæ essentia participatio; cum etiam quia ut supra dicebamus, cum peccato mortali stare potest gratia verò habitualis propter oppositas rationes essentialiter dicit sanctitatem, & ab ea inseparabilis est; unde & sanctificans appellatur, quia ejus effectus formalis est sanctificare auctur, quare cum ex sanctitate magis, quam ex dignitate rerum perfectionem & excellentiam venari & meriti debeamus, dicendum est, gratiam habitualesse absolute perfectionem materiam B. Virginis, licet ista secundum quid eam superet.

101. Inferes ultimum, gratiam sanctificantem esse perfectionem secundum suam rationem specificam & essentialem substantiæ animæ rationalis, vel Angelicæ, & quilibet aliâ substantiæ creatæ, vel creabilis: licet secundum modum essendi imperfectior sit; cum omnis substantia per se subsistat, & gratia, utpote accidens, subsistat in alio. Ita expressè docet S. Thomas varijs in locis. Nam quæst. 27. de verit. art. 1. ad 6. ait: *Potest dici, quod gratia, in quantum ens creatum, non est nobilior anima Christi, sed in quantum est quedam similitudo divinæ bonitatis, expressior, quam similitudo naturalis, quæ est in anima Christi.* Et hic art. 2. ad 2. docet, quod licet gratia imperfectiori modo habeat esse in anima, quam anima habeat in se, tamen in quantum est expressio & participatio divinæ bonitatis, multo major quam substantia est nobilior animâ. Item 2.2. quæst. 23. art. 3. asserit charitatem esse simpliciter perfectionem substantiæ animæ: *Omne accidens (inquit) secundum suum esse est inferior substantiæ, quia substantia est ens per se, accidens est in alio: sed secundum rationem suæ speciei, accidens quidem quod causatur ex principijs subjecti, est indignius subjecto, sicut effectus causâ; accidens autem, quod causatur ex participatione alicujus superioris nature, est dignius subjecto, in quantum est similitudo superioris nature, sicut lux in opaco; & hoc modo charitas est dignior animâ, in quantum est participatio quedam spiritus sancti.* Si autem charitas sit perfectior animâ secundum suam speciem, à fortiori gratia sanctificans (quæ, ut supra ostendimus, ipsam charitatem excedit) erit illâ nobilior.

102. Ratio etiam, quam D. Thomas insinuat, id efficaciter suadet. Nam major, vel minor perfectio essentialis alicujus formæ sumitur ex majori, vel minori assimilatione ad Deum, & participatione perfectionum ipsius. Sed nulla substantia creata potest præstare tantam similitudinem & participationem Dei, quantum præstat gratia per seipsam, & per operationem sibi connaturalem, scilicet visionem beatam, de qua dicitur 1. Joan. 3. *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Ergo nulla substantia creata gratiam sanctificantem in perfectione superat, vel æquat. Unde rectè Augustinus lib. 2. ad Bonifacium cap. 6. *Dei gratia non solum omnia fideret & omnes cælos, verum etiam omnes Angelos supergreditur.*

103. Confirmatur: Ex perfectione operationis cognoscitur perfectio formæ, sicut ex fructu cognoscitur perfectio arboris; unde ex eo quod homo habet operationes perfectiores operationibus brutorum, nimirum discurrere & velle, à posteriori colligimus animam rationalem esse in sua specie perfectionem & nobiliorem formis brutorum: Sed gratia sanctificans habet operationes simpliciter perfectiores operationibus proprijs & connaturalibus omnium sub-

Tom. IV.

stantiarum creaturarum & creabilium: Ergo est simpliciter perfectior omni substantiâ creatâ & creabili. Minor probatur: Visio beatifica est propria & connaturalis operatio gratiæ, utpote quam connaturaliter exerceat in statu beatitudinis, medio lumine gloriæ tanquam propriâ virtute: Sed hæc operatio excedit vires, proportionem & facultatem naturalem cujuscunque substantiæ creatæ & creabilis, ut in tractatu de visione beata demonstravimus: Ergo &c.

Ex his intelliges, quam pie ac eruditè locutus sit S. Thomas in quæst. 113. art. 9. ad 2. cum dicit: *Bonum gratiæ unius majus est, quam bonum naturæ totius universi*: nam rêvera unicus gradus gratiæ sanctificantis majoris est valoris & pretij, quam bona omnia naturalia totius universi. Quare in sacris litteris illa præfertur omnibus rebus creatis: Job. 28. *Nescit homo pretium ejus, non dabitur aurum obrisum pro ea.* Sapient. 7. *Melior est possessio ejus auro & argento electo.* Sapient. 7. *Proposui illam regibus & sedibus, & divitiis nihil esse duxi in comparatione illius &c.* Unde Cajetanus in commentario illius articuli auctore illius S. Doctoris verba expendens, subdit: *Ante oculos tuos semper die nocteque tene, quod bonum gratiæ unius est melius, quam bonum nature totius universi, ut continue videas dominationem imminere non estimantem bonum oblarum.* Quibus verbis prudenter nos admonet piissimus ille, ac doctissimus Cardinalis, quantâ diligentia & sollicitudine satagere debeamus, ut gratiam perditam recuperemus, recuperatam conservemus, & conservatam per actus ferventiores augeamus, donec per lumen gloriæ, & claram Dei visionem acque amorem beatificum perficiatur & consummetur in patria.

ARTICULUS V.

An gratia sanctificans præstet formaliter effectum filium Dei adoptivum, & quæ solatorem effectum præstare possit?

S. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

PRO resolutione hujus difficultatis tria recolenda sunt, quæ articulo præcedenti insinuavimus. In primis notandum est, quod adoptio solet communiter definiri à Theologis, & Jurisperitis *Gratuita assumptio persone extraneæ ad alterius hereditatem.* Juxta quam definitionem, ut quis adoptetur in filium, requiritur primò, quod persona extraneæ sit; hoc est, quod ex se & ratione sui non habeat jus filij ad hereditatem, ad quam adoptatur: secundò, quod assumptio sit gratuita, hoc est alijs titulis non debita. Alia conditio supradicta solet, mutuo scilicet adoptantis, & adoptati consensus, si adoptatus sit sui juris; si verò sui juris non sit, exigatur consensus Tutoris. Quod autem adoptatus non accipiat esse ab adoptante, & quod adoptio in solatium adoptantis fiat, ac denique quod adoptatus non succedat in hereditate usque ad mortem adoptantis, non sunt de essentia adoptionis, sed adoptioni humanæ & civili competunt propter ejus imperfectionem.

Secundò supponendum est ut certum, & in-

N 2

dubi-

dubitata fide tenendum, Deum homines in filios adoptare, ut constat ex Paulo ad Roman. 8. *Accepistis spiritum adoptionis: ad Galatas 4. Ut adoptionem filiorum recipere.* ad Ephellos 1. *Predestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, & alibi passim.* Ratio etiam id suadet: Adoptio enim, ut diximus, est gratuita assumptio personae extraneae ad alterius hereditatem: Sed Deus gratuito & liberaliter creaturam rationalem assumit, seu elevat ad beatitudinem, in qua Dei hereditas consistit, & ad quam ex sua natura nullum habet jus, subindeque ad eam ut persona extranea comparatur: Ergo Deus homines adoptat in filios. Unde Chrysostomus serm. 70. haec verba orationis dominicae, *Pater noster qui es in caelis, expendens, sic ait: Servus dominum Patrem vocare audeat, iudicem suum reus nuncupat genitorem: conditio terrena sua se voce adoptat in filium; qui terrena perdidit, estimat se Divinitatis heredem. Sed audemus, quia praesumptio dicentis non est, ubi auctoritas est iubentis: ipse enim nos hodie dicere sic voluit, qui nos docuit sic orare. Et quid mirum, si homines Dei consecravit in filios, quando se hominis dedit & spavit in filium? Carnis tunc naturam transiit in divinam, Deitatem quando humanam derulit ad naturam; tunc hominem sibi in celestibus praestitit coheredem, quando se participem reddidit terrenorum. Et serm. 10. Audivimus, fratres, quod nos tulit divina dignatio, quod paternitas exulit nos superna: credamus nos Dei filios, respondeamus generi, vivamus caelo, patrem similitudine reveramus, ne perdamus vires, quod sumus per gratiam consecuti.* Similia scribit Cyprianus in lib. de spectac. Abbetiam mirum in modum hanc filij Dei adoptivi dignitatem extollit, Christianos adhortans, ut tales se exhibeant in moribus, quales filios Dei decet: *Nunquam humana opera mirabitur (inquit) quisquis se cognoverit filium Dei: Deicit se de culmine generositatis, qui admirari aliquid post Deum potest. Cum ergo te suscipiat caro ad turpia, responde filius Dei sum; ad majorem natum sum, quam ut me ventris mancipium efficiam. Cum te munus tentat, responde filius Dei ego sum, celestibus opibus destinatus; indignum sicut terra punctum confectus. Cum te demon invadit, cum honores promittit, responde, Dei filius sum, regno aeterno natus, vade retrò Sathana. Noli ergo degenerare à praecessis filiorum Dei cogitationibus. Agnosce, addit Leo Papa) dignitatem tuam, & divina confusus factus natura, noli in pristinam vilitatem degenerare conversatio te redire.*

107. Tertiò advertendum est, quòd sicut filiationis naturalis dupliciter sumi potest, nempe formaliter, & fundamentaliter; & in prima acceptione à relatione praedicamentali praestatur; in secunda verò à generatione passiva, seu à natura ut per generationem accepta: ita filiatio adoptiva hac duplici acceptione gaudet: unde si sumatur formaliter, in relatione consistit; si verò fundamentaliter, supponit pro fundamento ad quod relatio consequitur: & de tali fundamento in praesenti disputamus, & inquirimus quanam sit forma illud formaliter praestans, seu in ratione fundamenti praedictae relationis formaliter constituens.

108. Hi cuius difficultatis resolutione variè opinantur Auctores: quidam existimant divinitatem Spiritus sancti iustis extrinsecè unitam, seu animam iustorum intimè praesentem medià gratià habituali esse formam, quae praestat formaliter esse filium Dei adoptivum concurrente gratià sancificante solum ut vinculo. Ita Lessius lib.

A 2. de summo bono cap. 2. Alij asserunt charitatem habitualemente esse formam, quae talem effectum praestat, & quae fundamentum proximum filiationis adoptivae Dei formaliter constituit. Sic docet Aureolus in 1. dist. 17. quaest. 1. art. 2. Nominales verò cum Scoto & Durando tenent filiationem adoptivam praestari quidem à gratia sancificante, non tamen ratione suae entitatis & perfectionis, sed ex lege & pacto Dei, quia nempe Deus qualitatem illam supernaturalem de se ad talem effectum insufficientem & improporcionatam deputavit, ac destinavit ad illum praestandum, & per talem deputationem valorem ei sufficientem contulit; sicut moneta regio sigillo signata certum valorem & estimationem habet, quam ex se non obtinebat. Denique Suarez. lib. 7. de gratia cap. 3. docet quidem gratiam habitualemente ratione suae entitatis nullo Dei extrinsecò favore expectato filiationem adoptivam causare, seu fundare; sed addit cap. 3. num. 16. de potentia absoluta talem effectum posse ab alia forma praestari, vel hominem posse filium Dei adoptivum per solam extrinsecam denominationem sine ullo habitu, vel qualitate intrinseca constitui; quia Deus potest illum solà suà voluntate ad gloriæ celestis hereditatem acceptare, seu destinare.

§. II.

Vera sententia sequentibus conclusionibus declaratur & statuitur.

Dico primò: Divinitas Spiritus sancti extrinsecè nobis unita, seu assistens non praestat per modum formae filiationem Dei adoptivam.

Probatur conclusio ratione fundamentalis. Forma, quae quis regeneratur in filium Dei, seu quae terminat formaliter spiritualem generationem, causat formaliter fundamentum filiationis adoptivae: Sed Divinitas Spiritus sancti nobis extrinsecè unita, vel assistens, non est forma, quae quis regeneratur in filium Dei, seu quae terminat formaliter spiritualem hominis generationem: Ergo non causat formaliter fundamentum filiationis adoptivae. Major pater, quia de filiatione adoptiva, proportionem servatà philosophandum est, sicut de naturali: Sed in naturalibus illud, quod terminat formaliter generationem, causat formaliter fundamentum filiationis naturalis: Ergo pariter fundamentum filiationis adoptivae causatur formaliter à forma, quae est terminus formalis spiritualis generationis. Minor verò suadet primò ex D. Thoma hic art. 3. in corp. ubi explicans de gratia habituali illud 2. Petri 1. *Maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae confores naturae,* subdit: *Et secundum acceptionem huiusmodi natura dicimur regenerari in filios Dei: Ergo ex D. Thoma forma, quae quis regeneratur spiritualiter in filium Dei, seu quae est terminus formalis spiritualis generationis, est ipsa gratia habitualis, non verò Divinitas Spiritus sancti extrinsecè nobis unita, seu assistens.*

Secundò probatur eadem Minor ratione. Forma terminans spiritualem generationem est, quae terminus generis spiritualiter vivit; sicut forma dans vitam formaliter terminat naturalis generationis illam formaliter terminat: Sed Divinitas Spiritus sancti nobis extrinsecè unita non est principium quo vivendū spiritus habet: Ergo nec formalis